

CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DE LA PISCANI, JUDEȚUL ARGES

SPIRIDON CRISTOCEA

La circa 15 km nord de Pitești, pe Valea Râului Doamnei, se află satul Piscani, veche localitate argeșeană¹. Prima atestare documentară a acestei localități este consemnată în zăpisiul datat înainte de 6 iulie 1526 prin care Magdalina monahia dăruiește lui Gânștea cel Bătrân și fiilor săi un loc de casă în Micești, printre martori aflându-se și „din Piscani Alăman”².

Satul este cunoscut în istoria noastră prin stăpânul său, marele logofăt Vlaicu din Piscani. Fiu al lui Pătru postelnic, Vlaicu din Piscani a jucat un rol important în viața social-economică, politică și culturală a Țării Românești. Ca și ceilalți mari boieri ai țării, marele logofăt Vlaicu a fost posesorul unui întins domeniu feudal constând din sate, munți, mori, rumâni, țigani ș.a. Printre satele pe care le stăpânea se afla și Piscaniul pe care l-a cumpărat de la Arfa pentru 2400 de aspri, stăpânirea fiindu-i întărită la 29 decembrie 1532 de către domnitorul Vlad Vintilă de la Slatina³.

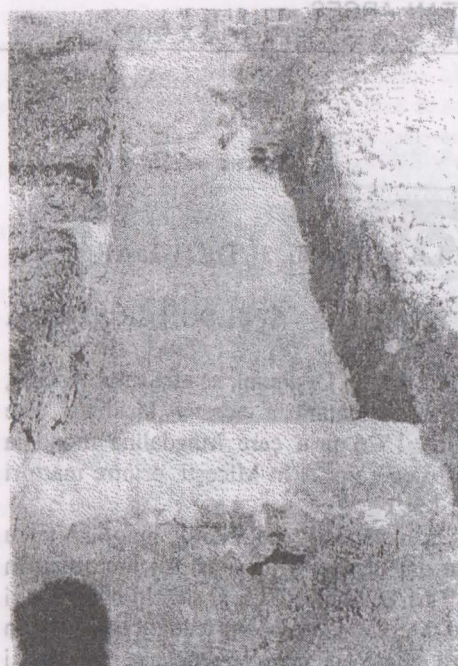
Dar Vlaicu din Piscani a jucat un rol deosebit în viața politică a Țării Românești prin dregătoriile pe care le-a deținut, prin susținerea sau combaterea unor domnitori. Ridicat în dregătoria de clucer de către domnitorul Radu de la Afumați, Vlaicu a deținut această demnitate între 26 iulie 1526 - 12 februarie 1533. Numit mare logofăt de către domnitorul Vlad Vintilă, Vlaicu a fost titularul acestei dregătorii o perioadă destul de lungă (6 septembrie 1534 - 22 iunie 1540). Cu toată prețuirea de care se bucura din partea domnitorului Vlad Vintilă, marele logofăt Vlaicu s-a alăturat partidei ostile care-l va ucide pe voievod. Domnitorul Radu Paisie l-a menținut în dregătoria de mare logofăt fiind unul dintre sfetnicii săi credincioși în prima parte a domniei. Împreună cu frații săi, Mihnea pârçalab și Badea, marele logofăt Vlaicu a fost ispravnic la zidirea mănăstirii Valea a lui Radu Paisie. După 1539 Vlaicu a trecut de partea boierilor ostili domnitorului, iar în lupta de la Fântâna Țiganului s-a aflat în tabăra răzvrătiților. Printre boierii prinși în luptă alături de Laiotă Basarab și uciși de către Radu Paisie s-a aflat și marele logofăt Vlaicu din Piscani⁴.

¹ Despre istoria satului Piscani vezi: Teodor Dina, *Piscani Negreni vechi sate argeșene de pe Valea Râului Doamnei File de Istorie*, Pitești, 1998; idem, *Biserica Sf. Nicolae Piscani Scurtă monografie*, Editura Tip Naste, Pitești, 1999.

² DRH, B, *Țara Românească*, III, nr. 22, p. 40.

³ *Ibidem*, nr. 141, p. 220.

⁴ N. Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țările Române și Moldova sec. XIV-XVII*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 104.



Secțiunea I. Vedere din est.



Stâlp de susținere a planșeului

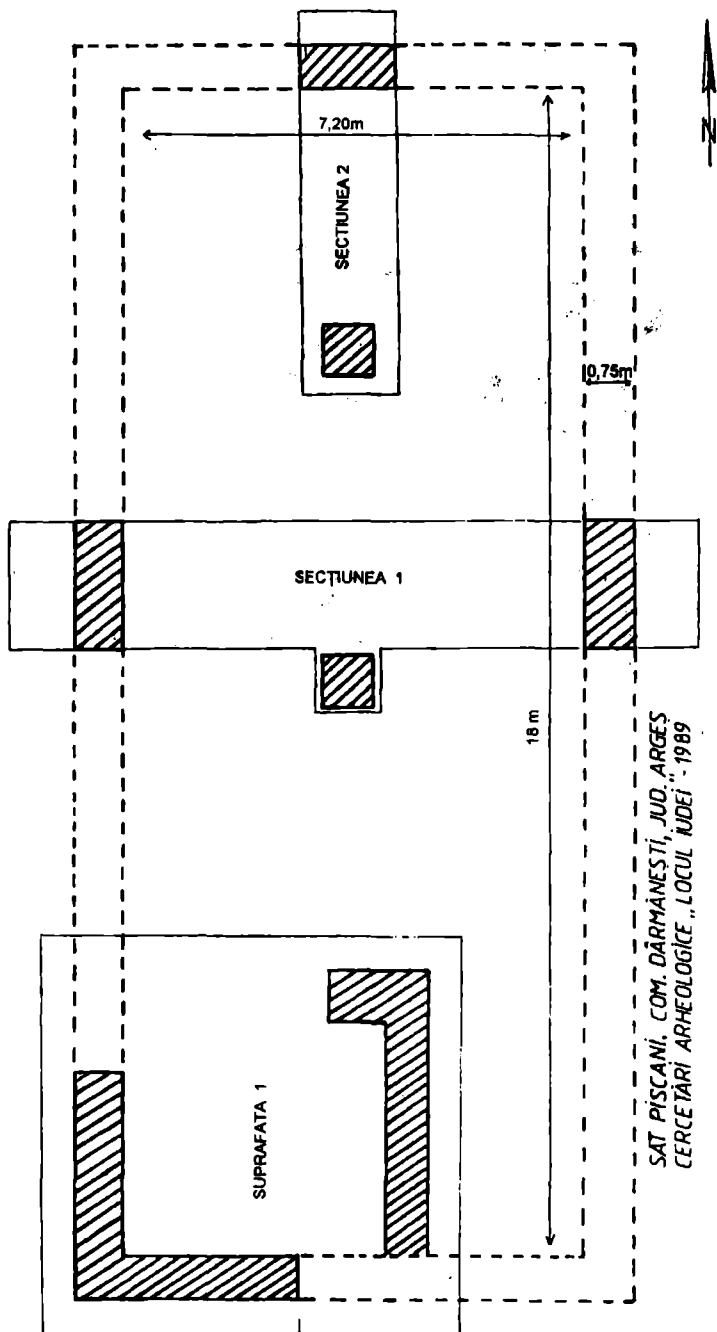
Deși era stăpânul a numeroase sate, Vlaicu mare logofăt a fost legat mai mult de satul Piscani unde, potrivit tradiției, și-a construit curtea sa. Pe raza satului Piscani se află un punct numit „Locul Iudei” unde, potrivit aceleiași tradiții, s-ar fi aflat curtea lui Vlaicu.

Prin trădarea față de Radu Paisie, și mai înainte față de Vlad Vintilă, Vlaicu a fost comparat cu Iuda Iscarioteanul, de unde și explicația denumirii păstrată prin tradiția locală a zonei fostei curți feudale din Piscani ca „Locul Iudei”.

În partea estică a acestui deal, vis a vis de biserica satului, se distingeau sub iarbă și bălării urmele unor ziduri care arătau că aici a existat un edificiu.

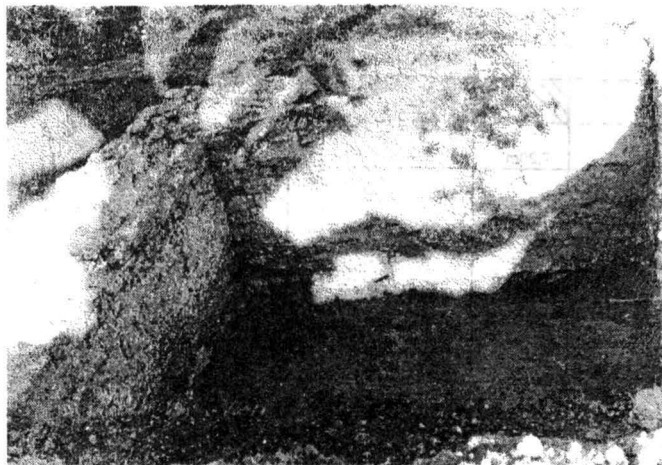
În vederea cercetării locului am trasat mai multe secțiuni în urma cărora au fost descoperite porțiuni din fundația și elevația unei clădiri de dimensiuni apreciabile. Orientată nord-sud, clădirea de formă dreptunghiulară, cu dimensiunile de 18 m x 7,20 m, în interior, avea pivniță pe toată suprafața sa, planșeul fiind susținut de doi stâlpi din cărămidă (80 cm x 80 cm). Ca material de construcție au fost folosiți bolovani de râu, de mărime mijlocie, și cărămizi cu dimensiunile: 30 cm x 15 cm x 5 cm; 28 cm x 15 cm x 5 cm; 32 cm x 16 cm x 5 cm. Zidurile, cu grosimea de 0,75 m, au fost edificate din aceste materiale alternându-se rândurile de bolovani cu cele de cărămizi. Gârliciul pentru intrarea în pivniță se afla în partea de sud-vest al clădirii.

Materialul arheologic descoperit, pe baza căruia să se poată face datarea construcției, este destul de sărac, constând din fragmente ceramice zgrăfite datând din secolul al XVI-lea. Tot acestui secol aparțin și fragmentele de cahle, smălțuite și nesmălțuite, care au diferite motive decorative. Au mai fost recuperate, de asemenea, câteva materiale feroase (cuie, piroane) folosite la construcția clădirii. Observațiile stratigrafice ca și materialele descoperite pledează pentru datarea acestei clădiri în secolul al XVI-lea. Extinderea cercetărilor asupra unei zone mai mari de pe platou ar putea elucida problema dacă aici a existat curtea marelui logofăt Vlaicu Piscanul.



SAT PISCANI, COM. DĂRMĂNEȘTI, JUDEȚ. ARGES
CERCETĂRI ARHEOLOGICE „LOCUL NUDEI” - 1989

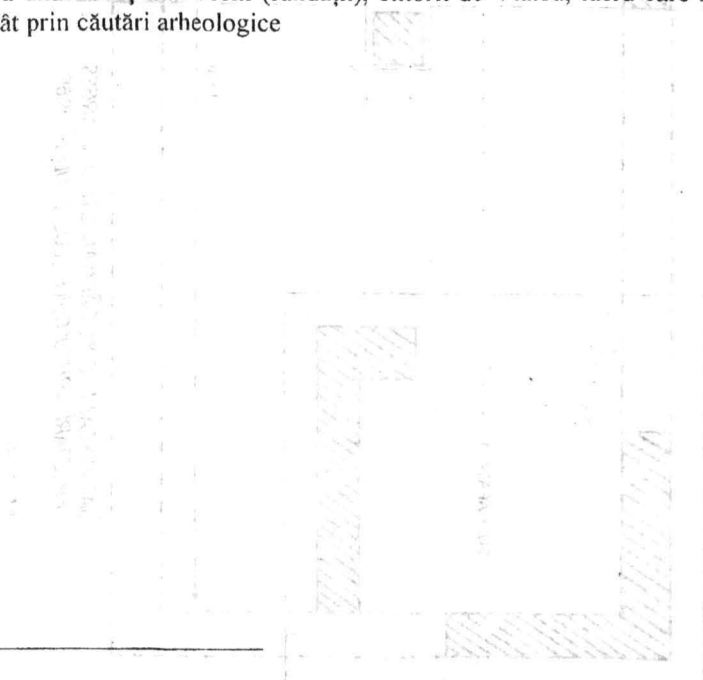
SC. 1:50



Colțul de sud-vest al clădirii din secolul al XVI-lea.

Potrivit opiniilor exprimate până în prezent Vlaicu a fost înmormântat la mănăstirea Valea⁵ sau la Retevoiești⁶. Existența în biserica satului Piscani a pietrei de mormânt cu inscripția „Mircea Voievod“ a permis afirmația existenței sub actuala construcție a unui locaș mai vechi (fundații), ctitorit de Vlaicu, lucru care nu poate fi dovedit decât prin căutări arheologice

De asemenea, pentru clarificarea problemei privind locul unde a fost înmormântat marele logofăt Vlaicu se impun cercetări în biserica din Piscani datând de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, unde se află o piatră de mormânt cu inscripția martelată, cu excepția voievodului „Mircea voivoda“ (Mircea Ciobanul).



⁵ *Ibidem*.

⁶ Vitalie Stănică, *Un domeniu feudal din secolul XVI de pe meleagurile argeșene*, în „Studii și Comunicări, Muzeul Pitești“, 1980, p. 255.